

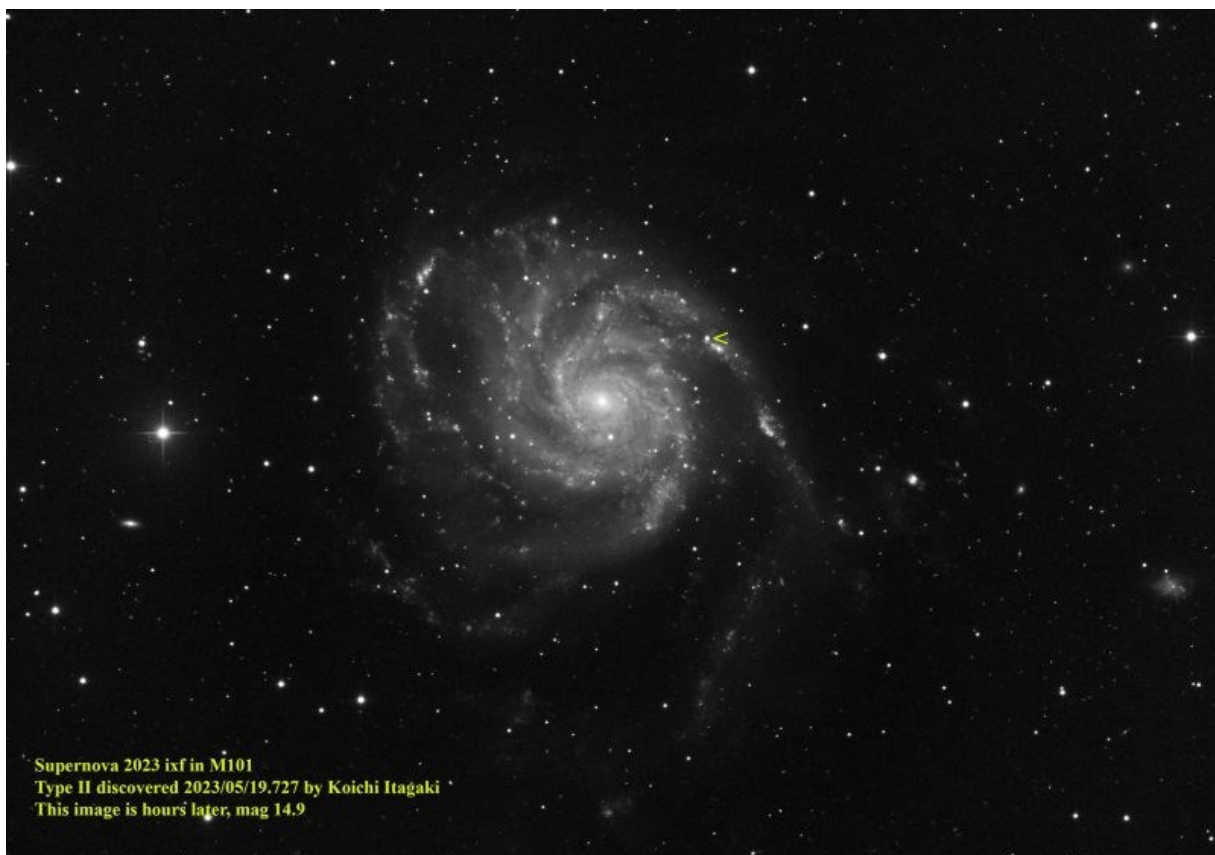

Dneska by to možná šlo

21. 5. 2023

Nová supernova! Nejblíže za posledních deset let

Japonský astronom amatér Koichi Itagaki 19. května 2023 objevil novou supernovu. Objekt dostal označení 2023ixf. Hvězda vzplanula ve známé galaxii M101, známé také jako Větrník, promítající se nad ojí Velkého vozu, tedy do cirkumpolárního souhvězdí Velké medvědice. V každém případě se jedná o nám nejbližší supernovu za více než deset let. M101 leží 21 milionů světelných let daleko, což je s velkou rezervou dostatečně daleko na to, aby výbuch v ní jakkoli ovlivnil Zemi, ale na druhou stranu z astronomického hlediska je velice blízko a tím pádem i poměrně snadno pozorovatelná.

Supernova 2023 ixf in M101
Type II discovered 2023/05/19.727 by Koichi Itagaki
This image is hours later, mag 14.9

Odborníci předpokládají, že supernova SN 2023ixf byla zachycena ještě při vzestupné části svého zrodu, tedy při fázi zjasňování. Jinými slovy, supernova by měla ještě několik následujících dní zvyšovat svůj jas a několik dalších měsíců pak bude zůstat v dosahu pro

amatérské astronomy prostřednictvím jejich dalekohledů. Na to, že bychom ji viděli neozbrojenýma očima, zapomeňte.

Jedná se o supernovu typu II. Mechanismus jejího vzplanutí je dán kolapsem jádra masivní hvězdy. Pokud se bude chovat jako jiné supernovy stejného typu, měla by zjasňovat alespoň několik dní. V době objevu měla supernova jasnost kolem +15. mag. Astronom Eliot Herman z Tucsonu (Arizona, USA) zjasnění odhaduje až k 13. mag, a s určitou mírou optimismu až k 12. mag.

Spirální galaxii Větrník o vizuální jasnosti 7,9 mag nalezneme na souřadnicích:

Rektascenze (J2000) 14h 03m 12s

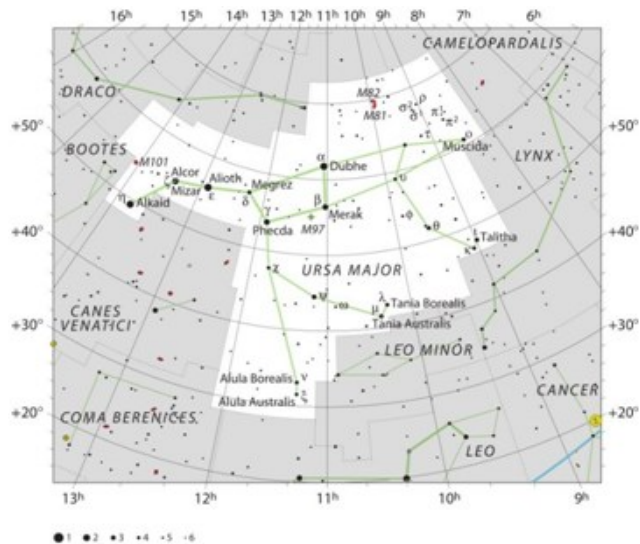
Deklinace (J2000) +54° 20' 56"

Rozměry galaxie 23,99' x 23,07'

Pozice SN 2023ixf (dle AAVSO)

Rektascenze (J2000) 14h 03m 38,580s

Deklinace (J2000) +54° 18' 42,10"

V menších dalekohledech M101 spatříme pouze jako mlhavý obláček. Při větším přiblížení si lze všimnout náznaku spirálních ramen. Na diskovitý objekt se díváme téměř z přesného nadhledu, což nám umožňuje rozpoznat jeho spirální uspořádání. Skutečně zajímavý pohled nám ale poskytne až astrofotografie a zvýší se i pravděpodobnost zachycení relativně vzácného astronomického úkazu. Uvažte, že poslední supernova v M101 byla pozorována v roce 2011.

V každém případě bude v nejbližších dnech zajímavé pokusit se o pozorování či ještě lépe fotografování této známé galaxie. Pokud se navíc na snímcích podaří dohledat i supernovu, bude to jen třesnička na dortu našeho snažení.

Karel Halíř
Hvězdárna v Rokycanech a Plzni, p. o.
<http://hvr.cz>